

Róbert Antal

Mezinárodní obchod s archeologickými nálezy optikou veřejného práva

Archeologický ústav AV ČR, Brno

**Mezinárodní obchod s archeologickými nálezy
optikou veřejného práva**

Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 83
Odpovědný redaktor: Balázs Komoróczy

Mezinárodní obchod s archeologickými nálezy optikou veřejného práva

Róbert Antal

Archeologický ústav AV ČR, Brno

Brno 2025

Kniha byla vydána s finanční podporou Akademie věd České republiky.

Kniha vznikla s Institucionální podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace RVO: 68081758 – Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Autor: Róbert Antal (ORCID 0009-0004-4482-2257)
Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.; <https://ror.org/02bvcjw39>

Recenzenti:
Mgr. Jan Mařík, Ph.D.
JUDr. Martin Zídek

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Brno 2025

© Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., a autor

Publikace je šířena pod licencí CC BY-NC-ND 4.0

ISBN 978-80-7524-100-9 (print)
ISBN 978-80-7524-101-6 (online ; pdf)

DOI 10.47382/arub2025-03

ISSN 1804-1345

Obsah

Poděkování.....	7
Úvod	9
1 Problematika obchodu a vývozu archeologických nálezů v minulosti a dnes	13
1.1 Historický exkurz.....	13
1.2 Schéma fungování obchodu s archeologickými nálezy v 21. století.....	17
1.3 Překážky úspěšné regulace nezákonného obchodu	22
1.4 Metody prevence a nástroje ochrany.....	23
2 Archeologický nález a jeho hodnota	27
2.1 Vědecká hodnota archeologického nálezu.....	28
2.2 Tržní hodnota archeologického nálezu.....	29
2.3 Kulturně-historická hodnota archeologického nálezu.....	29
2.4 Právní definice jako základ ochrany archeologických nálezů před nelegálním vývozem a obchodem.....	31
3 Teoretické přístupy k vlastnictví, přístupnosti a ochraně archeologických nálezů.....	35
3.1 Vlastnictví jednotlivce	36
3.2 Vlastnictví kulturní skupiny.....	37
3.3 Vlastnictví národa.....	37
3.4 Vlastnictví lidstva	37
3.5 Principy ochrany archeologického dědictví.....	38
3.6 Aplikace představených modelů.....	38
3.7 Kulturní internacionalismus a kulturní nacionalismus.....	40
4 Mezinárodní úprava	41
4.1 Vývoj mezinárodního práva od poloviny 17. do poloviny 20. století.....	41
4.2 Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (1954).....	42
4.3 Úmluva UNESCO o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (1970)	43
4.4 Úmluva UNESCO o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972).....	43
4.5 Vzorová mezinárodní dohoda OSN (1990).....	44
4.6 Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovaná) (1992).....	44
4.7 Úmluva UNIDROIT o odcizených nebo nezákonně vyvezených předmětech kulturní hodnoty (1995).....	44
4.8 Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC).....	45
4.9 Evropská právní úprava.....	45
4.10 Další mezinárodní dokumenty	47
4.11 Dopad mezinárodní úpravy na nelegální obchod s archeologickými nálezy.....	48
5 Česká republika – ochrana archeologických nálezů v teorii a praxi	49
5.1 Vývoj archeologické památkové péče ve 20. století	49
5.2 Ochrana archeologických nálezů podle zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči	50
5.3 Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty	52
5.4 Zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropské unie.....	53
5.5 Zákon č. 362/2022 Sb., o vstupu a dovozu některých kulturních statků na celní území Evropské unie.....	53
5.6 Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků	54
5.7 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	55

5.8	Právní úprava optikou teoretických modelů ochrany a přístupu k archeologickým nálezům	55
5.9	Hledání archeologických nálezů	56
5.10	Prodej archeologických nálezů v praxi	60
5.11	Facilitátoři v České republice	63
6	Ochrana archeologických nálezů ve vybraných evropských zemích	65
6.1	Ochrana archeologických nálezů před nelegálním obchodem na Slovensku	65
6.2	Ochrana archeologických nálezů před nelegálním obchodem v Řecku	71
6.3	Ochrana archeologických nálezů před nelegálním obchodem v Nizozemsku	73
6.4	Ochrana archeologických nálezů před nelegálním obchodem ve Spojeném království	75
6.5	Další relevantní příklady veřejné regulace nelegálního obchodu s archeologickými nálezy	77
7	Srovnání veřejnoprávních aspektů obchodu s archeologickými nálezy v České republice a dalších evropských zemích	81
7.1	Veřejnoprávní aspekt 1: Definice archeologických nálezů	81
7.2	Veřejnoprávní aspekt 2: Vlastnictví archeologických nálezů	82
7.3	Veřejnoprávní aspekt 3: Hledání archeologických nálezů	83
7.4	Veřejnoprávní aspekty 4 a 5: Oběh archeologických nálezů	84
7.5	Případové studie	85
7.6	Prostor mezi zákony	86
8	Mezinárodní prodej a export archeologických nálezů v praxi	87
8.1	Hledání archeologických nálezů v zahraničí	87
8.2	Zahraníční obchod s archeologickými nálezy	88
8.3	Repatriace	92
9	Návrhy <i>de lege ferenda</i>	95
9.1	Přístup veřejnosti ke kulturnímu dědictví a účast na jeho ochraně	95
9.2	Sociální nástroje	96
9.3	Veřejnoprávní aspekt 1: Definice chráněných statků ve vnitrostátním a mezinárodním právu	97
9.4	Veřejnoprávní aspekt 2: Vlastnické právo a držba archeologických nálezů	98
9.5	Veřejnoprávní aspekt 3: Hledání archeologických nálezů	99
9.6	Veřejnoprávní aspekt 4: Prodej a nákup archeologických nálezů	102
9.7	Veřejnoprávní aspekt 5: Nelegální import a repatriace archeologických nálezů	103
9.8	Uplatnění navrhovaných změn a amnestie na soukromé sbírky archeologických nálezů	104
9.9	Konkrétní návrh ucelené koncepce archeologické památkové péče ve vztahu k regulaci nelegálního oběhu archeologických nálezů	107
	Závěr	109
	Summary	113
	Seznam použitých zdrojů	117
	Archivní prameny	117
	Literatura	117
	Elektronické zdroje	120
	Ostatní zdroje	124
	Právní předpisy a jiné právní dokumenty	124
	Soudní a správní rozhodnutí	127

Úvod

Zatímco nelegálnímu hledání archeologických nálezů je v České republice věnována velká pozornost, téma obchodu s nimi zůstává v odborné obci neprobádané, a to navzdory tomu, že oba problémy jsou úzce propojené. Hledání archeologických nálezů lze považovat za první fázi nelegálního obchodu s archeologickými nálezy. Problematikou hledání archeologických nálezů jsem se zabýval již v minulosti (viz např. Antal 2018; 2020), dalším logickým krokem proto bylo rozšířit tematický záběr a uchopit celou problematiku komplexně, od nelegálního získání archeologického nálezu až po jeho nelegální nákup koncovým zákazníkem.

Pojmy jako „obchod“, „prodej“ nebo „nákup“ by mohly vyvolávat dojem, že se práce zaměřuje na soukromoprávní aspekty tohoto obchodu, ale není tomu tak. Legální obchod s archeologickými nálezy v České republice v zásadě neexistuje, soukromoprávním aspektům zkoumaného problému proto není potřeba věnovat větší pozornost. Důvodem, proč legální obchod s archeologickými nálezy prakticky neexistuje, jsou právní normy ve veřejném zájmu chránící kulturní, a tedy i archeologické dědictví. Při snaze o pochopení zákonitosti fungování nelegálního obchodu je nutné zaměřit se právě na veřejnoprávní aspekty regulace a jejich aplikaci v praxi.

Cílem této publikace je prozkoumat jak právní regulaci, tak skutečný rozsah nelegálního obchodu. V teoretické rovině se práce zaměří na základní popis zkoumaného fenoménu, vymezení základních pojmů a stanovení relevantního právního základu veřejnoprávních norem České republiky a vybraných evropských zemí. V praktické rovině bude zkoumána nelegální činnost spojená s obchodem a vývozem archeologických nálezů a s tím související aktivity

orgánů veřejné moci jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. Na základě získaných informací bude provedena analýza přístupů jednotlivých zemí a jejich efektivity s cílem identifikovat pozitivní a negativní faktory. Výsledky poskytnou podklady pro závěrečné zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky a pro formulaci návrhů *de lege ferenda*, tedy představ o tom, jaké by právo do budoucna mělo být.

Zaměření výzkumu i na další evropské země je pro práci zásadní, neboť zkoumat celou problematiku pouze v rámci České republiky by nebylo dostatečné ze dvou hlavních důvodů:

1. Problém se netýká jen České republiky, ale i ostatních evropských zemí. Ty se jej snaží řešit a regulovat právními normami, ale samotné předpisy se mohou od těch českých lišit. Může se tak jednat o inspiraci pro zákonodárce v České republice ohledně vhodnosti a efektivity těch kterých nástrojů.
2. Černý trh s archeologickými nálezy je dnes do velké míry trhem mezinárodním, a proto je nevyhnutelné zkoumat, jak na tento problém působí české normy v kombinaci se zahraničními, a také jak k regulaci obchodu přispívají normy mezinárodní.

Zatímco v zahraničí je problematika nelegálního obchodu s archeologickými nálezy či kulturními statky předmětem značného zájmu, v České republice je odborná diskuze spíše v počátečním stádiu. Mezi prvními, kdo toto téma teprve v první polovině roku 2023 otevřel, byla Monika Pauknerová, když formulovala osm otázek, které je podle ní třeba v budoucnu řešit (Pauknerová 2023, 292):

1. „Který kulturní majetek je chráněn a může být za určitých podmínek vrácen původním vlastníkům?
2. Jak je obecně regulován vývoz a dovoz kulturních statků?
3. Které osoby mohou požádat o navrácení kulturního statku?
4. Po které osobě lze požadovat vydání a koho lze žalovat?
5. Jak je chráněn držitel kulturního statku, který jej nabyl v dobré víře?
6. Jaké jsou možnosti odškodnění pro vlastníka kulturního statku, který jej nabyl v dobré víře?
7. Časový faktor ochrany kulturních statků: Od jakého okamžiku začíná běžet lhůta pro podání žádosti o restituci?
8. Určení rozhodného práva pro nárok na náhradu za nezákonně vyvezené kulturní statky“

Z těchto otázek lze vycházet pouze částečně, jelikož se většinou (3.–8.) týkají primárně repatriace kulturních statků, která, jak ukáže výklad, v kontextu archeologických výzkumů téměř neprobíhá. Nezávisle na výše uvedených oblastech jsem si proto stanovil tři výzkumné otázky:

1. Jaké jsou současné nástroje a limity vnitrostátní a mezinárodní právní regulace nelegálního obchodu s archeologickými nálezy?
2. Jaký je rozsah nelegálního obchodu s archeologickými nálezy v České republice a v zahraničí?
3. Jaké právní nástroje by měly být zavedeny, aby byl boj proti nelegálnímu obchodu s archeologickými nálezy účinnější?

Zodpovězení těchto otázek by mělo umožnit komplexní pochopení problematiky nezákonného obchodu. První zaměření výzkumu se soustředí na předpoklady pro regulaci nezákonného obchodu v podobě právních norem. Do tohoto okruhu spadají otázky definice chráněného zboží, regulace vlastnických práv a různé typy právních nástrojů, které mají veřejnost nasměrovat k žádoucímu chování. Druhý směr výzkumu se bude zabývat tím, jak tyto právní normy ovlivňují konkrétní oblasti nezákonného obchodu – jak moc lze nezákonný obchod sankcionovat nebo jak veřejnost obchází právní regulaci. Díky zaměření i na další země Evropské unie bude možné identifikovat a porovnat různé typy přístupů a jejich projevy v praxi, což umožní v rámci třetího směru zájmu navrhnout, jak k problematice přistupovat v budoucnu.

Pozornost bude věnována v širším rozsahu Slovensku, Řecku, Nizozemsku a Spojenému království, v omezené míře také Estonsku, Německu

a Slovinsku, cílem přitom je nalezení co nejúčinnějšího řešení nelegálního oběhu archeologických nálezů. Na základě porovnání právních norem a aplikační praxe by mělo být možné určit nástroje, které poskytují archeologickým nálezům nejlepší ochranu.

Jak je tedy celé dílo sestaveno? První kapitola se věnuje popisu zkoumaného problému, včetně jeho počátků, motivace, které vedly k jeho vzniku, a v návaznosti na to také schématu fungování nelegálního obchodu v současnosti. Ačkoli se kapitola dotkne i právních norem, jejím cílem není podat právní, ale věcný výklad, který blíže identifikuje hlavní zkoumané aspekty a seznámí s nimi čtenáře.

Druhá kapitola se soustředí na první veřejnoprávní aspekt, kterým jsou právní definice chráněných statků. Kromě samozřejmé nutnosti vědět, na jaké objekty právní normy dopadají, bude čtenáři vysvětleno, jak rozdílné přístupy v různých zemích významně ovlivňují efektivitu boje proti nelegálnímu obchodu s archeologickými nálezy. Třetí kapitola se věnuje druhému, velmi úzce souvisejícímu veřejnoprávnímu aspektu, kterým je úprava vlastnického práva, jež určuje, jaké subjekty mohou s těmito chráněnými statky v praxi reálně (proti)právně disponovat.

Následný rozbor norem mezinárodního práva ve čtvrté kapitole poskytne základní východisko pro třetí až pátý veřejnoprávní aspekt – hledání archeologických nálezů, jejich prodej a export a konečně i jejich nákup a import.

Tyto oblasti pak budou v rámci páté a šesté kapitoly podrobněji rozebrány v kontextu národních legislativ, včetně (více či méně podrobného) představení aplikační praxe. Cílem tohoto uchopení je poskytnout komplexní pohled na situaci v těchto zemích, tj. vysvětlit, jak právní normy ovlivňují společenskou realitu.

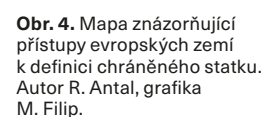
Sedmá kapitola předkládá porovnání situace v České republice a ostatních zemích, včetně krátkých případových studií. To vytvoří předpoklad pro dobré pochopení zákonitostí fungování obchodu v mezinárodním prostoru, které v osmé kapitole ukáže rozsah zkoumaného problému v Evropě.

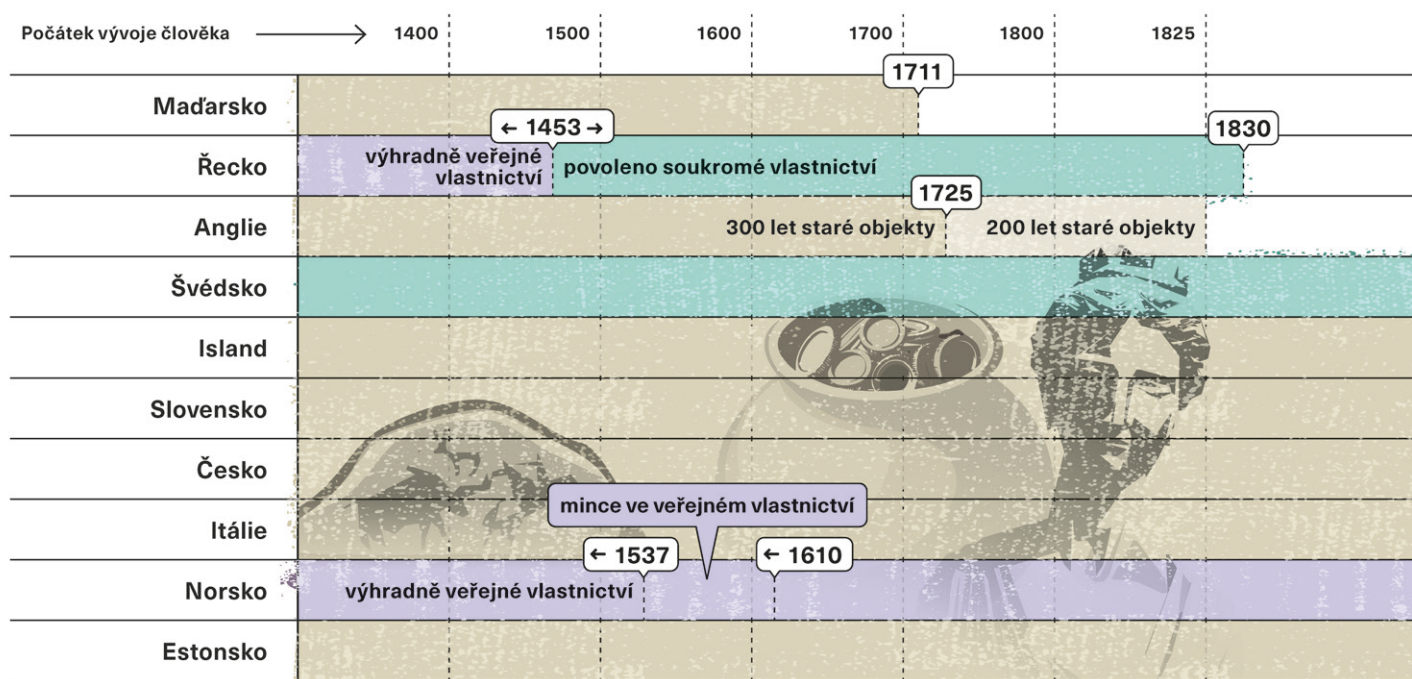
Po analýze teorie a navazující praxe tak bude možné kriticky vyhodnotit varianty přístupu v rámci návrhů *de lege ferenda* a představit ucelenou koncepci archeologické památkové péče v České republice s ohledem na obchod s archeologickými nálezy.

Na závěr je ještě nutné zmínit limity práce. V kapitole 3 bude identifikována skupina subjektů nazývaných facilitátoři. Patří do ní různé osoby, které umožňují nebo usnadňují nelegální činnost,

7.1 Veřejnoprávní aspekt 1: Definice archeologických nálezů¹²⁹

129 Podkapitola vychází z článku Antal, Lewis 2024.

Obr. 5. Přehled různých časových vymezení ve vybraných evropských zemích. Plné bibliografické zápisy použitých právních předpisů jsou v seznamu použitých zdrojů. Autor R. Antal, grafika M. Filip.

současné rozložení těchto variant v Evropě a ukazuje, že ryzí pokladní regál postupně ustupuje do pozadí. V praxi se omezuje pouze na Spojené království, přičemž materiální kritéria se uplatňují na artefakty pouze v Anglii a Walesu. Navíc novelizace definice z roku 2023 má za cíl zohlednit také kulturní a historickou hodnotu, což lze považovat za přibližování se k evropským standardům.

Definice pokladu ve Skotsku nebo Rakousku se vztahují na všechny předměty bez ohledu na jejich povahu nebo hodnotu, takže tento přístup ve skutečnosti pokrývá ještě širší škálu předmětů než definice archeologických nálezů. V podkapitole 6.3 byl zmíněn netradiční přístup Nizozemska, kde vedle sebe fungují definice archeologického nálezu a pokladní regál, které se uplatňují podle okolností nálezu (při archeologickém výzkumu nebo mimo něj).

Na základě porovnání definice archeologického nálezu a definic na pomezí usuzují, že dopad na praxi je téměř stejný, ale první přístup je značně přehlednější. Jednoznačná definice umožňuje snadno vyhodnotit, které předměty jsou chráněny, a ve spojení s následnou úpravou vlastnických práv po vzoru Česka nebo Slovenska je určení jejich statusu bezproblémové. Definice na pomezí obvykle nejprve vymezují kulturní objekty jako předměty s (mimo jiné) archeologickou hodnotou a teprve v dalších ustanoveních předpisů adresují otázku vlastnictví

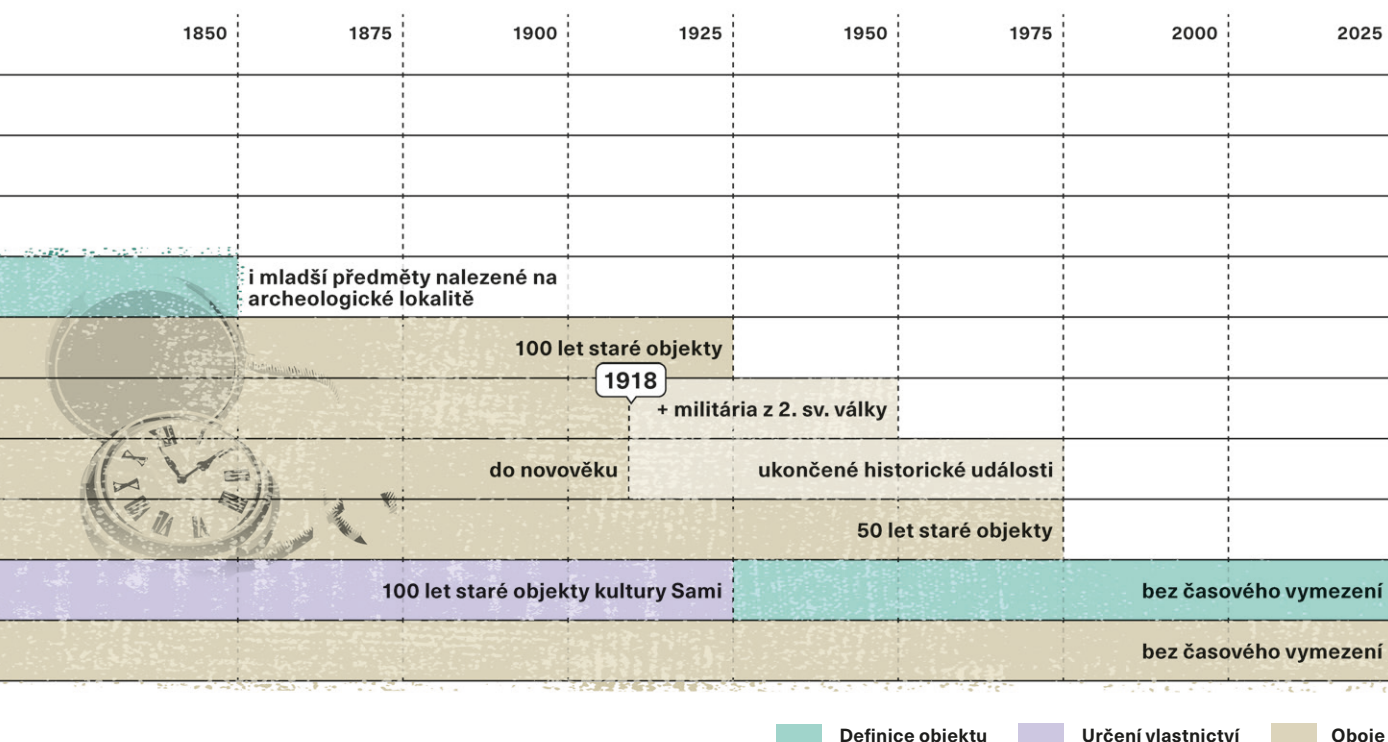
předmětů nalezených pod zemí. Pochopení těchto zákonů vyžaduje podrobnější studium, ale ani tak nemusí být výsledek laikovi zřejmý.

Druhým faktorem, který významně ovlivňuje ochranu archeologických nálezů, je časové vymezení. Obrázek 5 prezentuje různé příklady napříč Evropou, včetně vymezení podle stáří i podle rozhodného roku, přičemž tabulka rovněž ukazuje, kde časové vymezení definuje chráněný objekt a kde determinuje vlastníka. Obecně lze konstatovat, že tam, kde země připouští soukromé vlastnictví archeologických nálezů, vyhrazuji si veřejné vlastnictví pro artefakty ze starších období. Důležitým zjištěním jsou rozdíly v časovém vymezení v jednotlivých zemích, což znamená, že předměty stejného stáří požívají různé úrovně ochrany v závislosti na zemi původu.

Rozdíly ve věcném a časovém vymezení chráněných statků komplikují ochranu archeologických nálezů ve chvíli, kdy vstupují do mezinárodního prostoru. Po srovnání dalších veřejnoprávních aspektů tuto skutečnost doloží dvě případové studie.

7.2 Veřejnoprávní aspekt 2: Vlastnictví archeologických nálezů

Rozlišení vlastnických práv je poměrně jednoduché. Většina zemí si vyhrazuje veřejné vlastnictví alespoň části nejstarších nebo významných nálezů.

Některé, jako Česká republika nebo Slovensko, stanovují veřejné vlastnictví všech archeologických nálezů bez ohledu na jejich hodnotu. Mapa (obr. 6) ukazuje, které země zastávají tento přístup a které jsou v otázce vlastnictví liberálnější. Zmínit lze, že země s pokladním regálem většinou uplatňují hadriánské dělení či jeho modifikace¹³⁰ na nálezy soukromých osob, a také právně regulovanou možnost vytváření soukromých sbírek v Řecku. Toto opatření může teoreticky motivovat veřejnost k dodržování zákona za účelem vytváření legitimních sbírek, aniž by jí hrozily sankce.

7.3 Veřejnoprávní aspekt 3: Hledání archeologických nálezů

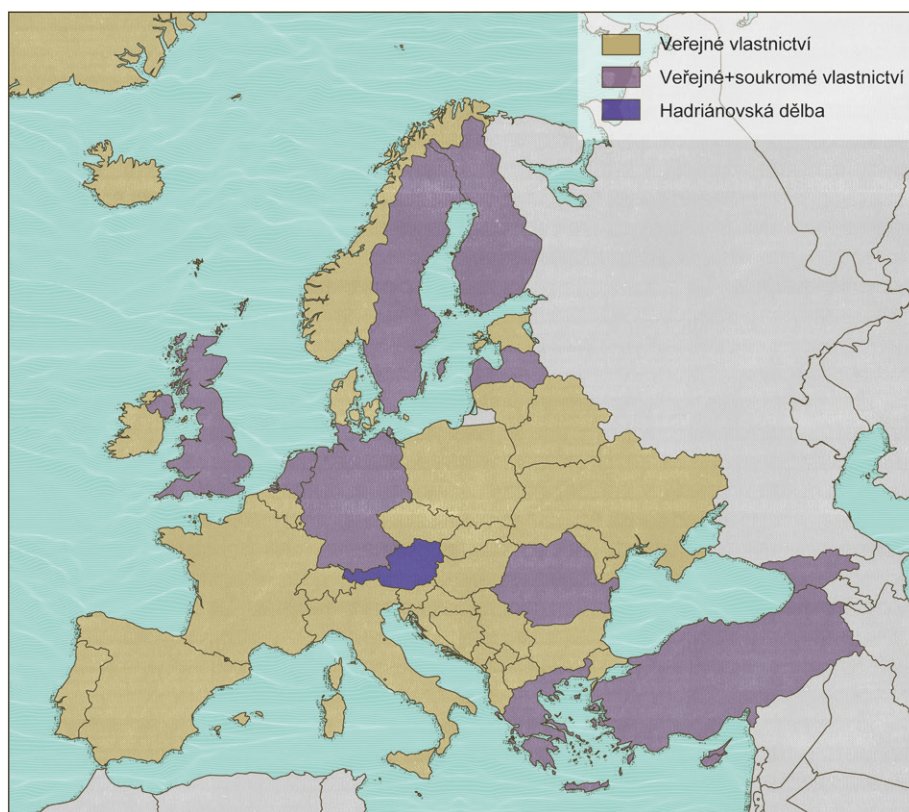
Amatérští hledači jsou v České republice aktivní již řadu let, a přestože jsou negativní dopady jejich činnosti veřejně známy, řešení v podobě zákonů se zatím nedostavilo. Bližší pohled na situaci na Slovensku ukázal body, z nichž by si český zákonodárce mohl vzít příklad. Podrobnější a přísnější právní úpravu je třeba vnímat rozhodně kladně.

Jasně vymezení pojmů archeologický nález a archeologické naleziště a zavedení specifických skutkových podstat, ať už v památkovém, nebo trestním zákoně, nepochybně směřuje k potlačení protiprávní činnosti. Zásahu na těchto změnách nese i Maltská konvence, která dosud není v českém právním řádu řádně reflektována.

Společným znakem je zákaz veřejné činnosti bez spolupráce s archeologem (i když v Česku je spolupráce vnímána volněji). Pohled na počet sankcí uložených za porušení tohoto zákazu ukazuje, že přísný zákon sice vedl k uložení většího počtu trestů, tento nárůst však neodpovídá rozmachu protiprávní činnosti v praxi. Represe samotná tedy zjevně nepřinesla dostatečné výsledky pro vyslovení závěru, že se jedná o správnou cestu, kterou se ubírat.

Inspiraci je proto třeba hledat i v jiných zemích, např. v Estonsku, které se v posledních letech vydalo liberálnější cestou. V zemi je možné po odborném školení získat povolení k hledání archeologických nálezů, ale každý detektorář se musí podřídit příslušné administrativě, tj. musí oznamovat plánované prospekce a odevzdávat zprávy o hledání.

¹³⁰ Extrémem je v tomto ohledu Rakousko, které rozděluje vlastnické právo mezi nálezce a vlastníka pozemku, a to i v případě archeologických nálezů pocházejících z archeologických výzkumů. Nálezce je v těchto případech organizace provádějící výzkum. Raimund Karl poukazuje na absurditu vykupování vlastnického podílu vlastníka pozemku ke každému jednotlivému nálezu za účelem zabezpečení jeho ochrany. V případě velkých výzkumů cena za všechny nálezy roste do závratných výšin, a to i při ceně 0,01 eur za kus (Karl 2016).

Obr. 6. Mapa znázorňující režimy vlastnického práva k archeologickým nálezům v Evropě. Autor R. Antal, grafika M. Filip.

Na základě výzvy musí předložit vybrané nálezy, které mohou připadnout do vlastnictví státu. Cestou udělování licencí či povolení se v Německu vydalo např. Šlesvicko-Holštýnsko.¹³¹ Tyto liberální přístupy dnes nejsou zcela výjimečné a jsou určitým mezikrokem mezi restriktivním přístupem Česka nebo Slovenska a téměř neomezeným hledáním např. v Anglii.

Jediným veřejnoprávním limitem hledání v Anglii je v zásadě zákaz této činnosti na zapsaných památkách. Přípustnost soukromého vlastnického práva navíc znamená, že mnoho artefaktů se k odborné veřejnosti vůbec nemusí dostat. Ani jeden z těchto extrémů, tj. přísná restrikce a výrazná liberalizace, nevede k uspokojivým výsledkům. Na cestě k účinné regulaci může být nutné učinit krok oběma směry – umožnit regulované hledání, např. po vzoru Estonska, a zároveň zpřísnit tresty, aby veřejnost odrazovala od porušování zákona. V tomto ohledu se pravděpodobně netřeba obávat ani zavedení nových trestných činů po vzoru Slovenska.

7.4 Veřejnoprávní aspekty 4 a 5: Oběh archeologických nálezů

Přesto (nebo právě proto), že je velká část odborné diskuze věnována regulaci exportu a importu, je tato část v teoretické rovině nejméně problematická. Převážná část obchodu probíhá v mezinárodním prostoru, proto je tato problematika dostatečně řešena mezinárodními úmluvami, které sjednocují postupy členských zemí. Proto i Česká republika disponuje úpravou vydávání osvědčení k prodeji a trvalému vývozu archeologických nálezů, i když s nimi jejich vlastníci v současném režimu pravděpodobně nebudou obchodovat. Základní princip vydávání osvědčení nebo licencí pro vývoz je v zásadě stejný, liší se však předměty, na které se tento proces vztahuje. To je však problém správné definice chráněného zboží, popsany výše.

Evropské země včetně České republiky, problematiku importu do jisté míry upravují, je však otázkou, zda dostatečně. Příklady dovozu archeologických nálezů do Česka jsou totiž známy a budou dokumentovány v kapitole 8. Praktickou regulaci importu a exportu proto nelze považovat za dostatečnou.

¹³¹ Autor tento systém podrobněji popsal ve své diplomové práci (Antal 2018, 68–69, dle Majchczak 2016).

Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 83
ISSN 1804-1345

Mezinárodní obchod s archeologickými nálezy optikou veřejného práva

Róbert Antal

Autor: Róbert Antal
Odpovědný redaktor: Balázs Komoróczy
Redakce: Markéta Kamenská, Martina Kudlíková

Technická redakce: Hedvika Břínková, Alexandr Průša
Překlad ze slovenštiny: Markéta Kamenská
Jazyková korektura: Alexandr Průša
Proofreading: Sean Mark Miller
Sazba a obálka: Milan Filip
Tisk: CCB, spol. s r. o., Okružní 580/19, 638 00 Brno
První vydání
Vydavatel: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19, 602 00 Brno, www.arub.cz

Brno 2025

ISBN 978-80-7524-100-9 (print)
ISBN 978-80-7524-101-6 (online ; pdf)

DOI 10.47382/arub2025-03

